

II LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE
IM. MARII KONOPNICKIEJ W RADOMIU

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA

JĘZYK POLSKI

1. **Założenia ogólne**
2. **Kryteria wymagań na poszczególne oceny (poziom podstawowy i rozszerzony)**
3. **Skala ocen**
4. **Procentowe przeliczenie ocen**
5. **Kategorie ocen i wagi**

1. Założenia ogólne

Ocenianie przedmiotowe ma na celu informowanie ucznia i jego opiekunów prawnych o postępach w nauce, motywowanie do systematycznej pracy oraz monitorowanie przez nauczyciela jego postępów edukacyjnych.

Podstawowymi formami bieżącego sprawdzania i oceniania wiedzy oraz umiejętności ucznia są: odpowiedź ustna, kartkówka (krótka forma pisemna), sprawdzian (dłuższa forma pisemna), aktywność i zaangażowanie ucznia.

Ocenianie ma charakter zindywidualizowany i uwzględnia wskazania wynikające z pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Dokument jest zgodny z zapisami oceniania, klasyfikowania zawartymi w Statucie Szkoły.

2. Kryteria wymagań na poszczególne oceny (poziom podstawowy i rozszerzony)

Kryteria oceniania ucznia zostały podzielone na trzy zakresy, odpowiadające celom kształcenia ujętym w *Podstawie programowej*:

- Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji (w tym: czytanie i słuchanie, samokształcenie i docieranie do informacji, świadomość językowa).
- Analiza i interpretacja tekstów kultury (w tym: wstępne rozpoznanie i analiza; interpretacja i wartościowanie).
- Tworzenie własnych wypowiedzi ustnych i pisemnych.

Na ocenę dopuszczającą uczeń potrafi:

Czytanie i słuchanie:

- Odtworzyć informacje sformułowane wprost
- Odczytać sens fragmentów (zdań, grupy zdań, akapitów)
- Wyodrębnić główną myśl całego tekstu
- Wskazać w tekście retorycznym najważniejsze środki językowe służące przekonywaniu

Samokształcenie i docieranie do informacji:

- Wybrać podstawowe teksty literackie służące realizacji zadanego tematu, posługując się wybranym źródłem informacji
- Podjąć próbę znalezienia literatury przedmiotu służącej realizacji zadanego tematu

Świadomość językowa:

- Wymienić nadawcę, odbiorcę i komunikat jako trzy najważniejsze elementy aktu komunikacji językowej
- Odróżnić od siebie teksty pełniące funkcję informatywną, impresywną i ekspresywną
- Objaśnić istotę znaku
- Posługiwać się pojęciem archaizm
- Objaśnić istotę związku frazeologicznego
- Odróżnić od siebie synonimy, homonimy i antonimy
- Posługiwać się pojęciem styl

Wstępne rozpoznanie i analiza:

- Przyporządkować epoce nazwiska pisarzy wskazanych w *Podstawie programowej* oraz wymienić ich dzieła
- Przyporządkować autorowi tytuły i głównych bohaterów utworów literackich wskazanych w *Podstawie programowej*
- Określić tematykę utworów literackich wskazanych w *Podstawie programowej*
- Odróżnić od siebie tekst liryczny, epicki, dramatyczny
- Posługiwać się pojęciami: podmiot liryczny, adresat liryczny, narrator, dialog, monolog
- Wskazać podstawowe cechy najważniejszych dla omawianych epok gatunków literackich: tragedia, hymn, pieśń, tren, komedia, sonet, satyra, powieść epistolarna
- Nazwać najważniejsze prądy umysłowe, filozoficzne i artystyczne omawianych epok (teocentryzm, humanizm, sarmatyzm, poezja metafizyczna, klasycyzm, racjonalizm, sentymentalizm) oraz wskazać ich cechy
- Wskazać w dziełach literackich zalecanych przez *Podstawę programową* realizację wymienionych wyżej prądów
- Streścić główne wątki utworów epickich i dramatycznych wskazanych w *Podstawie programowej*
- Scharakteryzować głównych bohaterów literackich utworów epickich i dramatycznych wskazanych w *Podstawie programowej*
- Rozpoznać najważniejsze środki i zabiegi stylistyczne w utworach literackich omawianych epok (epitet, metafora, porównanie, apostrofa, pytanie retoryczne)

– Zanalizować utwory wskazane w *Podstawie programowej*, uwzględniając najważniejsze kategorie opisu (podmiot / adresat liryczny, narrator, świat przedstawiony)

Interpretacja i wartościowanie:

– Określić przybliżone ramy chronologiczne antyku, średniowiecza, renesansu, baroku, oświecenia i preromantyzmu

– Objąsnić znaczenie nazw epok literackich: antyk, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, preromantyzm

– Odczytać znaczenie podstawowych symboli w dziełach literackich wskazanych w *Podstawie programowej*

– Posługiwać się komunikatywnym językiem w mowie i w piśmie

– Wypowiadać się w mowie i w piśmie na zadany temat, w sposób świadczący o co najmniej częściowym zrozumieniu tematu

– Odnieść się w wypowiedzi do tekstów literackich

– Podjąć próbę skomponowania wypowiedzi składającej się ze wstępu, rozwinięcia i zakończenia

– Samodzielnie prowadzić zeszyt przedmiotowy

– Zrealizować przynajmniej połowę obowiązkowych zadań przewidzianych przez nauczyciela

- Ogólnie i częściowo poprawnie określić problem tekstu argumentacyjnego o charakterze popularnonaukowym, historycznoliterackim czy teoretycznoliterackim (dotyczy poziomu rozszerzonego)

- Podjąć próbę sformułowania stanowiska wobec rozwiązania autora tekstu popularnonaukowego (dotyczy poziomu rozszerzonego)

- Zauważyć koncepcję porównania tekstów poprzez wskazanie przynajmniej jednego podobieństwa lub jednej różnicy (dotyczy poziomu rozszerzonego)

- Podjąć częściowo trafną próbę potwierdzenia hipotezy interpretacyjnej porównywanych tekstów (dotyczy poziomu rozszerzonego)

Dopuszczalne: konieczność pomocy ze strony nauczyciela podczas realizacji zadań, ubogi komentarz, stereotypowość sądów, streszczanie utworu zamiast analizy i interpretacji, drobne błędy rzeczowe, błędy kompozycyjne (np. brak proporcji między poszczególnymi elementami pracy, brak logicznej spójności tekstu, brak wstępu lub zakończenia), błędy stylistyczne, składniowe, frazeologiczne, fleksyjne, interpunkcyjne i ortograficzne.

Na ocenę dostateczną uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, a ponadto:

Czytanie i słuchanie:

- Określić funkcję środków językowych w tekście retorycznym
- Rozpoznać ironię w tekście
- Sformułować tezę tekstu bądź fragmentu tekstu
- Podać argumenty na rzecz tezy
- Odróżnić argumenty od przykładów oraz tezę od hipotezy
- Rozpoznać relacje kompozycyjne między poszczególnymi fragmentami (akapitami) tekstu
- Oddzielić informacje od opinii
- Wskazać przyczyny i skutki

Samokształcenie i docieranie do informacji:

- Wyszukać podstawowe pozycje z literatury przedmiotu służącej realizacji zadanego tematu
- Samodzielnie korzystać ze słowników i leksykonów

Świadomość językowa:

- Rozpoznać w tekście sześć elementów aktu komunikacji językowej
- Określić dominującą w tekście funkcję wypowiedzi
- Objaśnić, na czym polega specyfika budowy języka jako systemu znaków
- Podać genezę i objaśnić znaczenie najczęściej pojawiających się w tekstach związków frazeologicznych o pochodzeniu biblijnym i mitologicznym
- Wskazać w tekście staropolskim archaizmy fonetyczne, leksykalne i składniowe
- Rozpoznać w tekście synonimię, homonimię, antonimię i polisemię

- Objaśnić pojęcie stylizacji

Wstępne rozpoznanie i analiza:

- Określić tematykę wszystkich omawianych utworów literackich
- Podać najważniejsze cechy rodzajowe tekstów lirycznych, epickich i dramatycznych
- Objaśnić różnicę między literaturą a publicystyką oraz literaturą a retoryką
- Wskazać podstawowe cechy wszystkich omawianych gatunków literackich
- Porównać wizerunki Maryi w liryce średniowiecza, postawę podmiotu lirycznego w pieśniach i trenach J. Kochanowskiego oraz tragizm bohaterów tragedii antycznej i szekspirowskiej
- Scharakteryzować wzorce osobowe i postawy bohaterów, odwołując się do omówionych utworów literackich (asceta, postawa franciszkańska, etos rycerski, postawa stoicka i epikurejska, humanista, Sarmata, oświecony obywatel, „człowiek serca”)

Interpretacja i wartościowanie:

- Powiązać fakty literackie z istotnymi wydarzeniami historycznymi (np. upadek cesarstwa zachodniorzymskiego, chrzest Polski, odkrycia geograficzne, wynalazek druku, Wielka Rewolucja Francuska)
- Rozpoznać cechy charakterystyczne sztuki antycznej, romańskiej, gotyckiej, renesansowej, barokowej, klasycystycznej i sentymentalnej
- Opisać następujące motywy i tematy literackie, odwołując się do omówionych utworów: przemijanie, śmierć, zbrodnia i kara, władza, nie-śmiertelność poety i poezji, koncepcje życia godnego i szczęśliwego, naprawa Rzeczypospolitej
- Scharakteryzować wizję świata i człowieka w Biblii, literaturze antyku, średniowiecza, renesansu, baroku, oświecenia i preromantyzmu, odwołując się do omówionych utworów literackich
- Wykorzystać podstawowe konteksty do analizy i interpretacji utworów literackich (np. kontekst biograficzny dla *Trenów* J. Kochanowskiego)
- Odczytać nawiązania biblijne oraz mitologiczne w omawianych utworach z literatury współczesnej
- Odczytać znaczenie podstawowych symboli w omawianych dziełach literackich
- Ułożyć szkicowy plan oraz przygotować na jego podstawie wypowiedź ustną bądź pisemną
- Skomponować wypowiedź składającą się ze wstępu, rozwinięcia i zakończenia

- Formułować wnioski interpretacyjne oparte na samodzielnej analizie tekstu
- Zastosować czytelny podział akapitowy w pracy pisemnej
- Posługiwać się cytataми w funkcji argumentacyjnej
- Posługiwać się na ogół poprawną polszczyzną (w zakresie wymowy, fleksji, leksyki, frazeologii, składni)
- Zabrać głos w dyskusji
- Wykonać bez pomocy nauczyciela większość ćwiczeń i zadań realizowanych na zajęciach
- Poprawnie określić problem tekstu argumentacyjnego o charakterze popularnonaukowym, historycznoliterackim czy teoretycznoliterackim (dotyczy poziomu rozszerzonego)
- Sformułować stanowisko wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu popularnonaukowego poparte przynajmniej dwoma argumentami (dotyczy poziomu rozszerzonego)
- Zauważyć koncepcję porównania tekstów poprzez wskazanie przynajmniej 1 podobieństwa i 1 różnicy (dotyczy poziomu rozszerzonego)
- Podjąć trafną próbę potwierdzenia hipotezy interpretacyjnej porównywanych tekstów (dotyczy poziomu rozszerzonego)

Na ocenę dobrą uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, a ponadto:

Czytanie i słuchanie:

- Odróżnić retorykę od erystyki
- Objąsnić mechanizmy powstawania wypowiedzi ironicznej
- Rozpoznać i określić typ nadawcy i typ adresata tekstu
- Rozpoznać charakterystyczne cechy stylu i języka tekstu
- Nazwać środki językowe i określić ich funkcje w tekście
- Wskazać cechy gatunkowe tekstu

Samokształcenie i docieranie do informacji:

- Wyszukać różnorodne pozycje z literatury przedmiotu służącej realizacji zadanego tematu
- Sporządzić poprawny opis bibliograficzny książki i artykułu oraz zapisów elektronicznych
- Korzystać z różnorodnych źródeł informacji

Świadomość językowa:

- Omówić relacje pomiędzy różnymi podsystemami języka
- Przyporządkować charakterystyczne środki językowe poszczególnym funkcjom językowym
- Przedstawić pochodzenie polszczyzny
- Objasnić pojęcie neosemantyzacji
- Wskazać niewerbalne środki komunikacji
- Wymienić podstawowe typy stylizacji

Wstępne rozpoznanie i analiza:

- Wymienić głównych twórców kultury (nauki, sztuki, filozofii) i ich dzieła w omawianych epokach
- Określić funkcje środków językowych zastosowanych w tekście
- Wskazać dominantę kompozycyjną i stylistyczną oraz dokonać analizy typowego dla epoki i autora utworu literackiego
- Zdefiniować tragizm, komizm i groteskę jako kategorie estetyczne, odwołując się do omówionych utworów

Interpretacja i wartościowanie:

- Wskazać związki literatury z wydarzeniami historycznymi, kulturą i sztuką oraz filozofią omawianych epok
- Porównać wzorce osobowe, kreacje bohaterów oraz wizję świata i człowieka w Biblii, antyku, średniowieczu, renesansie, baroku, oświeceniu i preromantyzmie, odwołując się do utworów literackich
- Opisać następujące motywy i toposy: jednostka wobec despotyzmu, piekło (zaświaty), wędrówka, szatan, świat jako teatr, człowiek jako boże igrzysko, odwołując się do omówionych utworów
- Opisać różne realizacje dydaktycznej funkcji literatury, odwołując się do poznanych tekstów
- Wskazać nawiązania do światopoglądu i estetyki antyku w renesansie oraz do światopoglądu i estetyki średniowiecza w baroku oraz objaśnić przyczynę ich występowania
- Rozpoznać nawiązania do idei średniowiecza, renesansu, baroku i oświecenia w literaturze współczesnej

- Ocenic postawy bohaterów literackich
- Selekcjonować materiał, przywoływać tylko informacje istotne z punktu widzenia tematu
- Posługiwać się terminologią historyczno- i teoretycznoliteracką oraz językoznawczą
- Sformułować hipotezę badawczą w odniesieniu do tematu
- Podsumować rozważania (uogólnić wnioski wynikające z analizy i interpretacji tekstu)
- Łączyć akapity, używając wskaźników zespolenia
- Posługiwać się poprawną polszczyzną (w zakresie wymowy, fleksji, leksyki, frazeologii, składni)
- Posługiwać się stylem stosownym do sytuacji wypowiedzi
- Przestrzegać zasad etykiety językowej podczas rozmowy, dyskusji, negocjacji
- Zająć i uzasadnić stanowisko w dyskusji z odwołaniem się do utworu, cytatu, kontekstu lub wiedzy o epoce
- Aktywnie uczestniczyć w większości lekcji

- Poprawnie określić problem tekstu argumentacyjnego o charakterze popularnonaukowym, historycznoliterackim czy teoretycznoliterackim, przywołując jedną cechę charakterystyczną dla danego tekstu (dotyczy poziomu rozszerzonego)
- Sformułować stanowisko wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu popularnonaukowego poparte większą liczbą argumentów (dotyczy poziomu rozszerzonego)
- Zauważyć koncepcję porównania tekstów poprzez wskazanie podobieństw i różnic (dotyczy poziomu rozszerzonego)
- Sformułować trafną hipotezę interpretacyjną porównywanych tekstów (dotyczy poziomu rozszerzonego)

Na ocenę bardzo dobrą uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, a ponadto:

Czytanie i słuchanie:

- Odróżnić prawdę od fałszu i szczerść od kłamstwa w wypowiedzi językowej
- Scharakteryzować podstawowe chwytów erystyczne
- Odróżnić od siebie wypowiedź perswazyjną i manipulacyjną
- Zanalizować okres retoryczny jako zamkniętą całość myślowo-stylistyczną

- Wykorzystać analizowane teksty naukowe (krytyczno- i teoretycznoliterackie) i filozoficzne jako kontekst interpretacyjny dla utworów literackich

Samoksztalcenie i docieranie do informacji:

- Samodzielnie gromadzić i porządkować materiały z różnych źródeł dotyczące języka, literatury, filmu i innych dziedzin sztuki

Wstępne rozpoznanie i analiza:

- Omówić przemiany gatunkowe w obrębie dramatu i powieści
- Wskazać i opisać charakterystyczne cechy językowe i stylistyczne w tekstach literackich średniowiecza, renesansu, baroku, oświecenia i preromantyzmu
- Rozpoznać nawiązania do poetyki renesansu, baroku i oświecenia w literaturze współczesnej
- Wskazać elementy parodii, pastiszu i trawestacji w dziele literackim oraz określić ich funkcje

Interpretacja i wartościowanie:

- Porównać sposoby realizacji tego samego motywu (toposu) w dwóch tekstach literackich
- Zinterpretować dzieło literackie w samodzielnie dobranym kontekście (np. filozoficznym, historycznym, historycznoliterackim, kulturowym)
- Objąć sposoby i mechanizmy reinterpretacji toposów, mitów i symboli literatury wcześniejszych epok w tekstach współczesnych
- Dokonać samodzielnej analizy i interpretacji dzieła literackiego, posługując się biegłą terminologią historyczno- i teoretycznoliteracką
- Rozpoznać i odczytać przenośne znaczenia dzieła (metaforyczne, symboliczne, alegoryczne, paraboliczne)
- Dokonać samodzielnej analizy i interpretacji dzieła sztuki, ze wskazaniem funkcji środków wyrazu specyficznych dla danej dziedziny sztuki
- Dostrzec zależności między tekstem literackim a innymi tekstami kultury
- Podporządkować kompozycję wypowiedzi własnemu zamysłowi interpretacyjnemu
- Skutecznie unikać szablonów i schematów językowych
- Posługiwać się bogatym słownictwem i urozmaiconą składnią
- Posługiwać się bogatą terminologią (unikając pseudonaukowości)

– Posługiwać się stylem stosownym do sytuacji, komunikatywnym, o wyraźnych cechach indywidualnych

– Funkcjonalnie wykorzystywać pozawerbalne środki komunikacji (mowa ciała, intonacja, ton głosu) w wypowiedzi ustnej

- Adekwatnie do problemu podanego w poleceniu określić problematykę tekstu argumentacyjnego o charakterze popularnonaukowym, historycznoliterackim czy teoretycznoliterackim, przywołując cechy charakterystyczne danego tekstu (dotyczy poziomu rozszerzonego)

- Uzasadnić stanowisko nie tylko zgodnie z tekstem, ale również z przywołaniem kontekstów (dotyczy poziomu rozszerzonego)

- Pogłębić koncepcję porównania tekstów poprzez wskazanie podobieństw i różnic (dotyczy poziomu rozszerzonego)

- Sformułować trafną hipotezę interpretacyjną wraz z jej uzasadnieniem oraz poprzeć ją odpowiednimi argumentami (dotyczy poziomu rozszerzonego)

Na ocenę celującą uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:

- Samodzielnie poszukiwać materiałów naukowych i wykorzystywać je w samokształceniu

- Prezentować wysokie kompetencje językowe

- Osiągać sukcesy w konkursach i olimpiadach

- Formułować dojrzałe i wnikliwe wnioski

- Stawiać hipotezy badawcze

- Polemizować, by obronić własne stanowisko, dobierając odpowiednie argumenty

- Podejmować działalność literacką i kulturalną w różnych formach

- Pogłębiać analizę tekstu w oparciu o różnorodne konteksty

- Wykazać się oryginalnością ujęcia tematu

- Sporządzać dokładne przypisy

-Sformułować samodzielne stanowisko wobec problemu określonego w tekście argumentacyjnym o charakterze popularnonaukowym, historycznoliterackim czy teoretycznoliterackim, przywołując cechy charakterystyczne dla danego tekstu (dotyczy poziomu rozszerzonego)

-Twórczo uzasadnić stanowisko nie tylko zgodnie z tekstem, ale również z przywołaniem różnorodnych kontekstów: historycznoliterackich, filozoficznych, biograficznych, teoretycznoliterackich (dotyczy poziomu rozszerzonego)

-Określić i pogłębić koncepcję porównania tekstów poprzez wskazanie podobieństw i różnic na poziomie sensów dosłownych i ukrytych oraz znaczeń metaforycznych, biorąc pod uwagę: czas powstania utworów, biografie, filozofię epoki (dotyczy poziomu rozszerzonego)

-Wykazać się samodzielną, odkrywczą i pogłębioną koncepcją odczytania utworów i zasady ich zestawienia, wyrażoną w tezie lub hipotezie interpretacyjnej (dotyczy poziomu rozszerzonego)

3. Skala ocen

Ustala się 6-stopniową skalę ocen z następującymi skrótami:

celujący - cel - 6

bardzo dobry - bdb - 5

dobry plus - db+ - 4+

dobry - db - 4

dostateczny plus - dst+ - 3+

dostateczny - dst - 3

dopuszczający - dop - 2

niedostateczny - ndst - 1

W ocenianiu bieżącym i okresowym stosuje się oceny pełne i oceny z plusem "+". Plus ma wartość 0.5. Nie stosuje się ocen z minusami. Wystawiając oceny częściowe, stosujemy zapis cyfrowy.

4. Procentowe przeliczenie ocen

Przy ocenianiu sprawdzianów i zadań klasowych punktowanych stosujemy następujący przelicznik procentowy:

0 - 45% - niedostateczny

46% - 59% - dopuszczający

60% - 68% - dostateczny

69% - 74% - dostateczny plus

75% - 83% - dobry

84% - 89% - dobry plus

90% - 97% - bardzo dobry

98% - 100% - celujący

5. Kategorie ocen i wagi

- śródroczna: waga 0

- przewidywana śródroczna: waga 0

-przewidywana roczna: waga 0

-roczna: waga 0

- sprawdzian wiadomości: waga 3

- wypracowanie klasowe: waga 3

- wypracowanie domowe: waga 2

- konkurs (ogólnopolskie; regionalne): waga 3

- kartkówka: waga 2

- kartkówka z lektury: waga 2

- lektura: waga 2

- odpowiedź ustna: waga 2

- wypowiedź ustna: waga 2

- czytanie ze zrozumieniem: waga 2

- projekt: waga 2

- zadanie: waga 2

- prezentacja: waga 2

- praca domowa: waga 1

- praca na lekcji: waga 1

- praca w grupach: waga 1
- aktywność: waga 1
- recytacja: waga 1
- czytelnictwo: waga 1
- teksty kultury: waga 1

Poprawa w obrębie każdej kategorii nie zmienia wagi ocen.

Przy wystawieniu oceny rocznej bierze się pod uwagę średnią roczną ocen ucznia.

W wyjątkowych i uzasadnionych przypadkach nauczyciel może odstąpić od w/w kryteriów wymagań na poszczególne stopnie szkolne.